

Hur tar vi tillvara på barnets röst?

Dokumentation från workshop med
utgångspunkt i barnkonventionen

Birgitta Nilsson
Helene Sjöblom Andersson

Skrift 2021:2

Hur tar vi tillvara på barnets röst?

Dokumentation från workshop med
utgångspunkt i barnkonventionen

Birgitta Nilsson

Helene Sjöblom Andersson

Skrift 2021:2

Hur tar vi tillvara på barnets röst?

– Dokumentation från workshop med utgångspunkt i barnkonventionen

© 2021 Författarna och Blekinge kompetenscentrum

FÖRFATTARE: Birgitta Nilsson, Helene Sjöblom Andersson

KOPIERINGSFÖRBUD

Detta verk är skyddat av upphovsrättslagen. Kopiering är förbjuden utöver vad som avtalats mellan upphovsrättsorganisationer och högskolor enligt avtalslicensen i 13 § upphovsrättslagen.

BESTÄLLNING: <https://regionblekinge.se>

TRYCK: Region Blekinge

1:a tryckningen

Printed in Sweden 2021

Skrift 2021:2

ISBN 978-91-986807-4-4 (tryck)

ISBN 978-91-986807-5-1 (pdf)

Sammanfattning

Inledning

En avgörande del i barns rättigheter är barns delaktighet och hur samhället ser på barn och barndomen. I barnkonventionen framförs att barn ska tillförsäkras den omvårdnad, det skydd och de rättigheter som barnet behöver. Vad som är ett enskilt barns bästa låter sig däremot inte regleras i lagtext. Det tar tid för normer och värderingar att förändras inom en verksamhet. Inom ramen för Blekinges FoU-avtal påbörjades ett gemensamt länsövergripande arbete 2020 utifrån barnkonventionen om barns rätt och barns delaktighet som mynnade ut i en workshop.

Syfte

Syftet med workshopen var att skapa och dela med oss av idéer, strategier och handlingar, som en utgångspunkt för framtiden och den fortsatta processen att ta tillvara på barnets röst i Blekinge.

Metod

Workshopen genomfördes digitalt utifrån Future Café-strukturen och bestod av tre områden; nuläge, framtidsskapande och engagerad handling. Den 18:e februari 2021 samlades ett 40-tal deltagare från länets verksamheter inom socialtjänst, hälsa och vård och omsorg för att föra dialog om hur tar vi tillvara på barnets röst i Blekinge.

Resultat

I workshopen utkristalliserades två inriktningar, barnets röst och professionens behov. Dessa inriktningar fanns genomgående med under hela dagen och ledde till två konkreta framtidsförslag, forum för barns röster och forum för professionen.

I det gemensamma nuläget framkommer en komplexitet. Det finns en stolthet hos professionen i hur man samtalar med barn, gör barn delaktiga och lyssnar på barn samtidigt som det finns en osäkerhet om hur man gör barn delaktiga och samtalar med barn. Det finns en upplevelse av att tid och resurser inte tillräckligt prioriteras till implementering av barns rättigheter. Deltagarna gav även uttryck för att sakna tid till att möta barn och skapa relationer. Det framkom behov av kunskap, tillämpningsanvisningar och om hur barnkonventionen ska implementeras.

De gemensamma och personliga ställningstaganden som gjordes för att ta tillvara på barnets röst och delaktighet var exempelvis att skapa aktiviteter riktade till barn i form av barngrupper, uppföljningsarbete tillsammans med barn om barns situation och om hur barn vill bli delaktiga samt att arbeta för att utveckla arbetssätt och verktyg för barns rättigheter. Ställningstaganden för arbete på strategisk nivå togs för att tillse att barns rätt ska prioriteras och beaktas i alla planer och beslut. Det togs ställning för att genomföra informationsinsatser till barn om barns rättigheter och utbildningar till kollegor och chefer. För att hålla barnrättsfrågorna levande och sprida dem vidare i verksamheten gjordes ställningstaganden om att vara ambassadör för barnkonventionen och ha barnombud på alla enheter. Därutöver framfördes vikten av fortsatt samverkan och nätverk för att ta tillvara på barnets röst.

Avslutande ord

Det finns en kraft och vilja att i länet driva frågor om barns rättigheter och delaktighet. Utifrån den kunskap som skapades under dagen kommer ett fortsatt länsgemensamt arbete att genomföras för att ta tillvara på barnets röst i våra verksamheter i Blekinge.

Nyckelord Barnkonventionen, workshop, FoU, Blekinge

Förord

Ingen kan göra allt, men alla kan göra något och tillsammans kan vi göra skillnad!

Tack till Er alla som engagerat deltagit i workshopen *Hur tar vi tillvara på barnets röst?* Det var en dag fylld med reflektion, dialog och idéer om hur vi på bästa sätt i Blekinge gemensamt kan bidra till att förverkliga barns rätt att göra sin röst hörd.

Workshopen har gemensamt arbetats fram inom ramen för länets forskning- och utvecklingsavtal (FoU) mellan länets kommuner och Region Blekinge. Över tid har deltagare från olika verksamheter varierat i arbetsgruppen. Medverkat har från...

Karlskrona: Catrin Brissmalm, Funktionsstödsförvaltningen, Carolina Olsson, Charlotte Petersson och Emmeline Tigerman, Socialförvaltningen

Ronneby: Else-Marie Emilsson, Socialförvaltningen

Karlshamn: Menesha Alijaj, Förvaltningen för arbete och välfärd

Sölvesborg: Gabriella Du Riez, Individ och familjeomsorg

Olofström: Helen Hagegren, Socialförvaltningen

Region Blekinge: Carina Andersson, Enheten för Kvalitet och utveckling

Cura Individutveckling: Maria Nyberg

Länsstyrelsen: Lisa Spjuth.

Ett särskilt tack vill vi ge till dagens moderator Lawrence Flynn för tålmodigt förarbete och engagerat genomförande av workshopen den 18 feb 2021.

Vi upplever att det var en intressant och givande dag som skapade möjligheter för framtiden. Det fanns en kraft i egna reflektioner om vad man vill göra och vad som kan göras i arbetsgruppen och i verksamheten och gemensamt över länet. Det skapades energi och tillförsikt om ett framtida arbete i länet för att ta tillvara på barnets röst.

Karlskrona juni 2021

Birgitta Nilsson
FoU-strateg

Helene Sjöblom Andersson
Utvecklingsledare BoU inom FoU

Innehåll

1. Inledning	1
1.1. Syfte.....	1
1.2. Barns rätt och delaktighet	1
2. Metod.....	2
3. Genomförande	3
3.1. Välkomstord.....	3
3.2. Barns röster	4
3.3. Gemensamt nuläge	4
3.3.1. Stolta över.....	4
3.3.2. Utmaningar.....	6
3.3.3. Vad saknas	7
3.3.4. Sammanfattning av gemensamt nuläge	8
3.4. Framtidsskapande	9
3.4.1. Dialog för möjligheter och idéer.....	9
3.4.2. Konkreta framtidsförslag	10
3.5. Engagerad handling	11
3.5.1. Enskild reflektion	11
3.5.2. Gemensamma ställningstaganden	11
Sammanfattning av gemensamma ställningstaganden	12
3.5.3. Personliga ställningstaganden.....	13
Sammanfattning av personliga ställningstaganden.....	14
4. Avslutande ord	15
5. Referenslista	18

1. Inledning

En avgörande del i barns rättigheter är barns delaktighet och hur samhället ser på barn och barndomen. I barnkonventionen framförs att barn ska tillförsäkras den omvårdnad, det skydd och de rättigheter som barnet behöver, särskilt gällande säkerhet och hälsa (UNICEF, 2009).

Barnkonventionen är sedan 2020 lag i Sverige, men även enligt föräldrabalken framgår att alla barn i Sverige har rätt till omvårdnad, trygghet och god fostran (6 kap. 1§ FB). Vidare är intentionerna i socialtjänstlagen (SoL) och lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU) att placerade barn ska ges god vård och omsorg och att barnets bästa alltid ska beaktas vid beslut och åtgärder som rör barnet. Vad som är ett enskilt barns bästa låter sig däremot inte regleras i lagtext. Det räcker inte med att på nationell nivå inkorporera barnkonventionen som lag för att den ska få genomslag i praktiken. Det tar tid för normer och värderingar att förändras på olika nivåer i en verksamhet.

I Blekinge har vi ett gemensamt forskning- och utvecklingsavtal (FoU) mellan länets kommuner och Region Blekinge inom hälsa, vård och omsorg för barn och unga, vuxna och äldre. I samband med länets FoU-dialoger fördes Barnkonventionen, barns rätt och barns delaktighet fram som viktiga områden att gemensamt arbeta vidare med. En FoU-cirkel bildades för att definiera behov och prioritera utvecklingsområden. Ett led i arbetet med att öka möjligheterna för barns rättigheter enligt Barnkonventionen blev att arrangera en workshop i februari 2021. Denna skrift är en sammanställning av workshopen och kommer att utgöra underlag för det fortsatta länsgemensamma arbetet och med förhoppningen att också bidra till det lokala arbetet i verksamheterna.

1.1. Syfte

Syftet med workshopen var att skapa och dela med oss av idéer, strategier och handlingar, som en utgångspunkt för framtiden och den fortsatta processen att ta tillvara på barnets röst i Blekinge.

1.2. Barns rätt och delaktighet

I barnkonventionen är alla rättigheter lika viktiga, men det finns fyra artiklar som utgör grundprinciperna och är vägledande för arbetet med barns rättigheter.

Artikel 2 Alla barn är lika mycket värda och har samma rättigheter

Artikel 3 Vid alla beslut som rör barn ska i första hand beaktas vad som bedöms vara barnets bästa

Artikel 6 Barn har rätt till liv, överlevnad och utveckling

Artikel 12 Barn har rätt att uttrycka sin mening och höras i alla frågor som rör barnet

Artiklarna i barnkonventionen samspelar med varandra men det finns spänningsfält mellan innebörden i artiklarna (Ponnert & Sonander, 2019). Exempelvis finns det ett spänningsfält mellan barnets rätt att bli hörd och delaktig och rätten att bli skyddad. Inom socialtjänsten kan socialekreterare i sin ambition att skydda barnet bli en gatekeeper, men det kan även bero på bristande förståelse för vad ett deltagande faktiskt innebär (van Bijleveld, Dedding & Bunders-Aelen, 2015). Barnets rätt och möjlighet att bli hörd kan minska om barnet ses som sårbar och bedöms vara i behov av skydd, vilket kan bidra till att barn blir än mer sårbara om de inte får

möjlighet att delta (Heimer, Näsman & Palme, 2018). Det är också viktigt att lyfta att barn inte har en skyldighet att vara delaktiga mer än i den grad de själva vill (Ponnert & Sonander, 2019). Om barn ska kunna få de rättigheter som återfinns i barnkonventionen förutsätts det att barn ses som aktörer som innehar kompetens och att processen mellan barn och vuxna bygger på en ömsesidig respekt (Mayall, 2015).

Barns rättigheter är inte bara individuella utan rör även gruppen barn och hur vi möter barn i samhället. På det sättet kan barnkonventionen ses som en referensram för att forma vår dagliga kontakt med barn (Reynaert, Bouverne De-Bie & Vandavelde, 2012).

Motsvarande problematisering framgick, utöver grundprinciperna, även i det material som skickades ut till samtliga deltagare inför workshopen:

”Syftet med barnkonventionen är att stärka barnets rättsliga status genom att tydliggöra barn som rättighetsbärare. Barnets bästa ska vara en självklar del i allt arbete som rör barn. Barn ska ges möjlighet att vara delaktiga i alla frågor som rör dem. Barn har rätt att behandlas med respekt och komma till tals, men det är inte en skyldighet för barnet, utan ett fritt val.

Det behövs aktiva åtgärder och insatser för att stärka barns rättigheter. Gapet mellan konventionstexten, den strukturella nivån och praktiken är en central utmaning.

Barnkonventionen utövas i olika sammanhang och för praktiken är det en utmaning och det finns ett tolkningsutrymme mellan exempelvis barnets rätt att vara delaktig och höras, men också att skyddas.”

2. Metod

Utifrån syftet med workshopen överenskom vi i arbetsgruppen att strukturen i Future Café är en lämplig modell för att tillsammans skapa en grund och föra processen med att ta tillvara på barnets röst i Blekinge. En inbjudan skickades ut till länets verksamheter och dessförinnan hade en *Save the date* skickats. Från början var workshopen planerad att hållas 2020, men med anledning av den rådande samhällssituationen med pandemin fick vi planera om från fysisk till digital workshop.

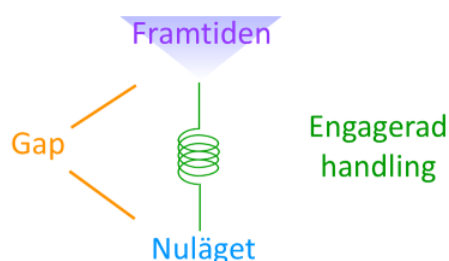
Torsdagen den 18 februari 2021 träffades ett 40-tal deltagare från länets verksamheter för att föra dialog om hur vi tar tillvara på barnets röst och för att skapa visioner och inriktningar i det fortsatta arbetet. De som deltog i workshopen är verksamma som kvalitetsutvecklare, samordnare, handläggare, chefer och barnrättsombud inom länets socialtjänst, funktionshinderområde, angränsande hälso- och sjukvård och Cura Individutveckling.

Future Café är en processinriktad deltagardemokratisk mötesform som oftast arrangeras i form av en workshop, som syftar till att skapa och manifesteras en meningsfull framtid. Ursprungligen utvecklades Future Café för att skapa framtidstro och visionärt agerande i utvecklingsländerna, men metoden har utvecklats till ett förändringsverktyg som används av ledare i olika delar av världen. Future Café bygger på en logisk struktur med utgångspunkt i nuläget där en gemensam grund byggs, för att därefter inspirera till framtida vision och gå från ord till handling. Strukturen och

tillvägagångssättet är tänkt att locka fram den inre drivkraften i människor och för att vara en del i en förändring. Det finns flera former av deltagardemokratiska metoder som har utvecklats beroende på syfte och inriktning. I metodernas struktur finns vissa skillnader, men också likheter avseende processer, faser mm. Det har i tidigare forskning framkommit att det inte är metoden i sig som är viktigast utan själva processen och meningsskapandet som sker när personer möts. En workshop bygger på att det finns en kunnig ledare och att deltagarna ser det som meningsfullt att medverka (Turunen, 2013). Aktuell workshop leddes av Lawrence Flynn, som är utbildade workshopledare och en av grundarna till Future Café.

3. Genomförande

Workshopen var indelad i tre områden; nuläge, framtidsskapande och engagerad handling. Varje område var i sin tur indelad i avsnitt.

Efter välkomstorden utforskade vi nuläget för att därefter övergå till visioner och möjligheter för framtidsskapande. Avslutningsvis skapades konkreta handlingar och specifika framtidsförslag. Dagen präglades av egen reflektion, dialog i smågrupper och i storgrupp. Inom varje avsnitt i workshopen skapades idéer och förslag som har tematiserats i dokumentationen.

3.1. Välkomstord

Workshopen inleddes med orden att vi alla på olika sätt funderar och diskuterar hur vi kan öka barns möjligheter att bli hörda, och vuxnas möjligheter att möta barn respektfullt och ge förutsättningar för barns rättigheter. I vissa situationer kan det upplevas enklare att förverkliga, men beroende på vad det handlar om ställer det krav på oss vuxna, speciellt när vi möter barn i särskilda situationer. Vi vet att det finns barn, som har mer erfarenhet av och kunskap om hur det är att leva i en utsatt situation än vad vi vuxna har. I det dagliga arbetet ställs vi och våra kollegor i situationer som förutsätter att vi i stunden bedömer hur ett barn bör bemötas. Det finns ett spänningsfält mellan att göra barn delaktiga och att möta barn som självständiga aktörer och samtidigt möta barn som sårbara och i behov av skydd. Om vi tänker oss ett kontinuum där synen på barn som sårbara och i behov av skydd på ena kanten och synen på barn som självständiga aktörer på andra kanten är det troligt att synen på barn rör sig mellan dessa synsätt beroende på sammanhang, vilka frågor det rör sig om och vilket barn vi möter.

Om vi kan skapa trygga och uppmuntrande förhållanden, vara nyfikna och utforskande i våra samtal med barn och tänka på att det som passar ett barn och en situation kanske inte passar i en annan situation -ja, då är vi på väg att ta tillvara på barnets röst.

Workshopen är ett steg på vägen där vi tillsammans skapar dialog och handling, som kan leda till möjligheter för till att ta tillvara på barnets röst.

3.2. Barns röster

Inför nulägesdialogen tog vi del av barns röster genom filmen *Barns tankar om barnkonventionen*¹.

Några av barnens röster i filmen: ”Alla ska ta hand om varandra.” ”Vuxna ska se till att barn känner sig trygga.” ”Lyssna på oss.” ”Barn har mycket viktigt att säga.”

3.3. Gemensamt nuläge

Avsikten med nuläget är att skapa en gemensam syn kring vårt nuläge utifrån frågan: Hur tar vi tillvara på barnets röst i Blekinge? Utgångspunkten är att skapa förståelse för vilka utmaningar vi står inför, vad som saknas och vad som behövs för att förverkliga att alla barn ges möjlighet att göra sin röst hörd. Vi behöver tillsammans skapa förutsättningar för att kunna ta tillvara på barnets röst i Blekinge.

Nuläget diskuterades i sex smågrupper med återrapportering och dialog i storgrupp. Det som framkom i grupperna har sedan sammanställts i tre områden. Första området handlar om var vi befinner oss och vad som fungerar bra. Nästa område belyser utmaningar och upplevelser av vad som skaver och i sista området vad som saknas och behövs. Inom varje område har resultatet tematiserats och avslutningsvis i avsnittet finns en sammanfattning av det gemensamma nuläget.

3.3.1. Stolta över

Var befinner vi oss nu, vad har vi åstadkommit? Vad är vi stolta över? Vad är bra och fungerar nu? Det deltagarna beskrev för varandra och återrapporterade från grupperna har tematiserats i fem teman. Dessa är; barnets röst och situation, kompetens, arbete på strategisk nivå, barnrättsombud och barnrättsperspektiv samt verksamheter inriktade på vuxna.

Barnets röst och situation

- Barnets röst i utredningar - citeras ofta
- Familjerätt anpassar barnsamtal
- Vi har barnsekreterare som lyssnar på barnen
- På HVB² och inom verksamhetens internat finns barnets röst i genomförandeplaner
- Införande av digital applikation för att underlätta att göra barnets röst hörd
- Intervju med barn för att deras röster ska bli hörda, t.ex. hur barn upplever processen kring en orosanmälan
- Gör barnet delaktig i processen
- Medvetenhet om hur barnet synliggörs
- Uppföljning av barnets situation
- I socialtjänsten har det blivit mer fokus på barnet tack vare BBIC³
- Barn upplevs trivas på HVB

---

¹ [Barns tankar om barnkonventionen - Barnombudsmannen](#) Filmen är framtagen av Barnombudsmannen och Stiftelsen Allmänna barnhuset och inledde Barnrättsdagarna 2016.

² Hem för vård eller boende (HVB)

³ Barns behov i centrum (BBIC)

Kompetens

- Vi har en kompetens bland vår personal kring barn
- En stor del av personalen har fått grundläggande kunskap/utbildning
- Personal har gått utbildning till barnrättstrateg och kommer att utbilda annan personal
- Implementera *Signs of safety*⁴
- Arbete tillsammans med personal som utbildas i olika metoder, exempelvis *samtalsmattan*

Arbete på strategisk nivå

- Verksamhetsutvecklare har fått ett övergripande ansvar att strategiskt arbeta med frågan
- Kommunal kartläggning gjord av folkhälsostrateg
- Socialförvaltningen håller på att arbeta med ledningssystemet, för att skapa brukarmedverkan i olika processer
- Inom LSS/barn har man arbetat med att ta fram en handlingsplan. Arbetar även med ”barnrättsboxen” inom vissa verksamheter
- Vi har byggt upp den fysiska miljön på Hjälpmedelscenter med tanke på barn
- Inom funktionsstödsområdet pågår ett arbete avseende korttidsverksamhet, i syfte att stödja både barn och föräldrar

Barnrättsombud och barnrättsperspektiv

- Regionen har barnrättsombud
- Jobbar mycket med att ta fram beskrivningar om vad ett barnombud ska jobba med. Varje personalgrupp/enhet ska ha ett barnombud som ska driva frågan mer aktivt på sin enhet. Barnombuden kommer bilda ett nätverk. Vi har kommit olika långt med barnrättsarbetet
- Barnrättsnätverk som ska skapa en riktlinje för kommunen
- Vi kan alla se att det sker en positiv utveckling i våra olika verksamheter gällande barnrättsperspektivet och att ta tillvara på barnets röst
- Vi arbetar med olika uppdrag, men vi arbetar alla utifrån ett barnperspektiv

Verksamheter inriktade på vuxna

- Finns ett stort intresse i hela verksamheten att försöka få in barnets röst även bland de som arbetar med vuxna
- Vi uppmärksammar även barnen i vuxenvården
- Försörjningsstöd har börjat prata om barn när det gäller hur barnet påverkas i olika beslut

---

⁴ Modell för utredning och uppföljning i socialt barnvårdsarbete med avsikt att säkerställa barns säkerhet och skydd ([What Is Signs of Safety? - Signs of Safety](#))

3.3.2. Utmaningar

Vilka är de största utmaningarna/hinder/skav? Det deltagarna beskrev för varandra och åiterrapporterade från grupperna har tematiserats i sex teman. Dessa är; delaktighet och kommunikation, implementering, lagstiftning, tid och resurser samt samverkan och samordning.

Delaktighet och kommunikation

- Osäkerhet kring hur man involverar barnen
- Att kunna skilja på att få ta del av (något är då redan skapat, t.ex. en vårdplan) och att vara delaktig (att få vara med att skapa vårdplanen tillsammans)
- Att göra barnets röst hörd i genomförandeplanen
- Hur bemöter vi barn som ibland har svårt att kommunicera? Barn kan ibland ha resignerat och barns behov kan ändras snabbt
- Att kommunicera med barn via tolk kan vara ytterligare en svårighet
- Osäkerhet kring hur man pratar med barnen
- Hur bemöter vi barn med autism och barn som inte vill prata?
- Hur bemöter vi barn med en hörselnedsättning? Viktigt att föräldrar får stöd för att skapa så bra förutsättningar som möjligt för barn med en hörselnedsättning. Vi måste nå föräldrar för att öka barnets möjligheter
- Vid försörjningsfrågor är det svårt att få barn delaktiga

Implementering

- Upplevs som svårt, stort och komplext att implementera barnkonventionen
- Det finns ett behov av fortsatt implementeringsarbete
- Stor utmaning att få till tillämpningen av barnkonventionen på riktigt, att gå från teori till praktik
- Vi har ett kort ögonblick med barn, vi står oss ganska ställda i hur vi ska möta behovet att implementera barnkonventionen
- Då förvaltningen är i ett omfattande utvecklingsarbete finns risken att arbetet kring barnkonventionen hamnar i skymundan och inte prioriteras
- Det finns en risk att personalen inte tänker att frågan är så stor då socialtjänsten redan arbetar med detta (jag pratar ju redan med barn)
- Upplevelse av att det saknas diskussioner avseende barnkonventionen, exempelvis på utbildningar och hos ledningen
- För verksamheter som jobbar direkt med barn är barnkonventionen i fokus, men inte bland övriga
- Det krävs att det huvudsakliga ansvaret på övergripande nivå ligger på en uttalad tjänst, och inte enbart läggs upp på någons ordinarie tjänst att sköta med vänsterhanden. Just nu finns inte denna uttalade person/tjänst.
- Svårt för oss som arbetar med vuxna att tolka hur vi ska arbeta med barnkonventionen. Ska vi också ha barnsamtal? Skulle gärna vilja ha tillämpningsanvisningar. Så utmaningen är egentligen hur tillämpar vi den?

Lagstiftning

- Lagarna är ibland hinder, exempelvis umgängesrätt
- Domstolarna och rättsväsendet har lättare att ta föräldrarnas perspektiv. Föräldrar har ofta starka ombud, det är inte alltid att ombud har särskild kompetens när de företräder barnen, vid exempelvis LVU.
- Hur ”tung” är barnkonventionen i förhållande till andra lagar? Vi diskuterade exempelvis vid asylärenden och likande som kan drabba barn hårt.

Tid och resurser

- Tiden och arbetsbelastningen
- Att kunna skapa förutsättningar för att barnet ska kunna göra sin röst hörd tar tid
- Det tar tid för ett barn att känna förtroende för en person. Gäller både när man arbetar med barnavårdsärenden och vuxna
- Brist på tid för att ha ett utvecklingsarbete är ett hinder
- Pandemin har också bidragit med att det är svårt att kunna träffas o diskutera
- Svårt i en hög arbetsbelastning att prioritera sin tid, och det krävs att någon får ett riktat uppdrag/ansvar för att driva frågan framåt
- Dokumentationskraven blir större och större (socialtjänst) och det är lätt att det blir mer fokus på dokumentation än på samtalen med barnen

Samverkan och samordning

- En gemensam utmaning är samverkan mellan olika myndigheter och verksamheter
- Utmaning att det finns många människor runt varje barn. Exempelvis föräldrar och assistenter som ibland har andra behov än barnet
- Vi gör väldigt mycket i kommunerna. Vi behöver samordna oss mer kring vad vi gör i de olika kommunerna

3.3.3. Vad saknas

Vad saknas och behövs för att ta tillvara på barnets röst? Det deltagarna beskrev för varandra och återrappporterade från grupperna har tematiserats i fyra teman. Dessa är; tid för relationsskapande, ledning och styrning, samverkan och erfarenhetsutbyte samt kunskap och kompetens.

Tid för relationsskapande

- Bygga relationer och skapa tillit och verkligen få fram vad barnen vill säga
- Tid och resurser och inte släppa taget
- Tid att träffa barnet flera gånger
- Tid för att barnet ska få förtroende och prata
- Tid för att ge återkoppling och bli bättre på att återkoppla

Ledning och styrning

- Viktigt med vilja, driv och kunskap om barnets rättigheter på alla nivåer i organisationerna
- Hur man får in barnperspektivet i styrdokument och annat

- Tillämpningsanvisningar saknas. Hur ska lagen användas och hur får vi in lagen i styrdokument mm
- Tiden - hur tiden ska prioriteras är ett långsiktigt arbete, som behöver diskuteras i verksamheterna, eftersom det nog finns olika syn på det
- Tydlighet i ledningen, oavsett nivå, vilket ansvar som finns och vad som krävs avseende tid och resurser mm
- Barnkonventionen behöver upp på en högre nivå och på den politiska agendan

Samverkan och erfarenhetsutbyte

- Skolan är en viktig aktör. Mellan socialtjänst, hälso- och sjukvård, tandvård och skola behövs det samverkan och tvärprofessionellt lärande och erfarenhetsutbyte kring barnets rättigheter och framförallt om hur vi tillsammans kan ta tillvara på barnets röst
- Samverkan saknas i hög utsträckning för att barns röst ska bli hörd
- Ibland är det svårt att få till samverkan med handläggare som byts ut ofta

Kunskap och kompetens

- Få mer kunskap om vad är det för familjer vi möter
- Vi behöver mer kunskap om hur vi bemöter barn och familjer med utländsk härkomst
- Vi behöver mer kunskap om olika kulturer, mångfald och kulturella skillnader
- Mer kunskap om andra kulturers syn på olika funktionshinder
- Personal, bland annat inom funktionsstöd, behöver mer kunskap om olika metoder
- Öka kunskapen om barnkonventionen hos allmänheten, barn och yrkesverksamma

3.3.4. Sammanfattning av gemensamt nuläge

Det uttrycks en stolthet över hur professionen anpassar samtal med barn och att barn görs delaktiga och blir lyssnade på. Det framgår även att personer utses i verksamheter för att arbeta med barns rättigheter och för att förbättra barns möjligheter att bli hörda. Det finns en stolthet över hur professionen stärkt sina kunskaper om barns rätt och det verksamhetsövergripande arbete som är inriktat på att stärka barns rätt.

Det är en utmaning att involvera barn och att ta tillvara på barnets röst då tid och resurser inte tillräckligt prioriteras till implementering av barnkonventionen. Tolkningsutrymmet i lagstiftning likväl som hög arbetsbelastning och dokumentationskrav är utmaningar att förhålla sig till. Även samordning och samverkan är en utmaning både i förhållande till barnet och dess familj och mellan olika verksamheter.

Det uttrycks en saknad av tid för att möta barn och skapa relationer samt att bli bättre på att ge barn återkoppling. Det framkommer även ett behov av kompetenshöjning för att möta enskilda barns specifika behov och deras familjer. Det uttrycks även en saknad av tillämpningsanvisningar och hur barnperspektivet ska implementeras i styrdokument etc. Det framförs vikten av ökad kunskap om barns rättigheter på alla nivåer i verksamheterna inklusive hos allmänheten.

3.4. Framtidsskapande

Det bästa sättet att förutsäga framtiden är att skapa den⁵

Avsikten med framtidsskapandet är att skapa en framtida vision för att ta tillvara på barnets röst och gå från ord till handling. Framtidsskapandet innehåller egen reflektion, dialog för möjligheter och idéer samt konkreta framtidförslag. Utöver egen reflektion genomfördes arbetet i smågrupper med återrapporering och dialog i storgrupp.

Ett första steg in i framtiden var att spontant skriva egna reflektioner i sin skrivbok utifrån frågeställningen -Vad vill jag verkligen, när det gäller alla barns har rätt att göra sin röst hörd? Hur tar vi tillvara på barnets röst i Blekinge? Därefter samlades deltagarna i smågrupper för att påbörja dialogen om framtidförslag. Som ett led i att ge extra inspiration i skapandet återsamlades vi i storgrupp för att dela idéer och möjligheter med varandra i en s.k. popcornövning.

3.4.1. Dialog för möjligheter och idéer

En kreativ övning för att låta idéer poppa upp och inspirera varandra inför skapandet av konkreta framtidförslag. Här framkommer ett axplock av rösterna.

⁵ Citat av Peter Drucker (1909-2005)

3.4.2. Konkreta framtidsförslag

Dialogerna fortsatte efter popcornövningen i smågrupper för att utveckla specifika konkreta framtidsförslag utifrån idéer, strategier, aktiviteter, mål och viljeinriktningar med utgångspunkt i temat att ta tillvara på barnets röst.

Framtidsförslagen presenterades i storgrupp och formulerades som röstningsbara förslag. Därefter genomfördes röstningen genom att varje deltagare fick en röst att lägga på det förslag som ansågs mest intressant och viktigt att arbeta vidare med. Efter röstningen grupperades förslagen i två huvudteman, forum för barns röster och forum för professionen. Därutöver fanns tre förslag som här presenteras som övriga förslag.

Forum för barns röster = 19

Forum för barn – där barns röster får höras – i varje kommun	8
Brukarråd – forum för barn – generella frågor ex upplevelse av väntrum	6
Brukarråd för barn – kan behövas olika råd	4
Fråga barnen – kvalitetssäkra med två frågor till barn efter samtal, systematiskt tillvägagångssätt	1

Forum för professionen = 26

Barnkonventionen i Blekinge – FoU driver – forum för professionella	11
Digitalt forum för erfarenhetsutbyte – kanske FoU ansvarig likt SKR	11
Nätverk mellan gemensamma enheter i länet	4
Gemensam plattform i länet för dessa frågor, information viktig	0
Samverkan mellan olika berörda aktörer. Forum kunskaps- och erfarenhet	0

Övriga förslag = 9

Beslutsunderlaget – alla beslut – barnets perspektiv ska beaktas o redogöras (implementeringen/kunskapshöjande insatser av barnkonsekvensanalys)	6
Kommunikationsverktyg anpassade för barn, behövs gemensamma	2
Samordningsfunktion – i varje kommun på frågan	1

3.5. Engagerad handling

Avsikten med engagerad handling är att skapa prioriterade områden och inriktningar för de kommande åren för att ta tillvara på barnets röst i Blekinge. Deltagarna började med att enskilt reflektera och därefter föra dialog i verksamhetsanknutna grupper vars resultat redovisas i gemensamma ställningstaganden. Avslutningsvis gjorde varje deltagare ett personligt ställningstagande om vad de ska göra för att ta tillvara på barnets röst.

3.5.1. Enskild reflektion

Deltagarna reflekterade enskilt och delgav varandra i den gemensamma chatten utifrån frågeställningen - Om du var ytterst ansvarig för utvecklingen av barns rättigheter i Blekinge, vilka tre inriktningar skulle du prioritera och hur tar vi tillvara på barnets röst? Nedan följer ett axplock av reflektionerna.

Om jag var ytterst ansvarig skulle jag...

- införa brukarråd/dialogforum för barn
- göra barn delaktiga från start
- ge information till barnen hur de kan vara delaktiga
- skapa mer tid till samtal och möten med barn genom fler tjänster
- skapa utvärderingsmöjligheter för barn i alla verksamheter som berör barn

- föreslå ett länsövergripande samverkansforum för professionella
- bidra till erfarenhetsbyte av metoder och tillvägagångssätt mellan verksamheter
- ta bort stuprörstänk och öka samverkan

- göra en nulägesanalys, vad finns och vad saknas
- tillsätta barnrättsombud/barnombud
- utse samordningsfunktion i kommun och region
- ställa krav på barnrättsperspektiv i beslutsunderlag
- föreslå kommunfullmäktigebeslut om att all personal ska utbildas i barnkonventionen.

De enskilda reflektioner som gjordes överensstämmer med temat *forum för barns röster* och temat *forum för professionella*, som de konkreta framtidsförslagen mynnade ut i. Avslutningsvis finns reflektioner av verksamhetsutvecklande karaktär.

3.5.2. Gemensamma ställningstaganden

Dialog fördes i nya grupperingar utifrån respektive huvudman med utgångspunkt i frågeställningarna - Vad gör vi för att manifesteras temat och hur tar vi nästa steg för att hålla frågorna, insikterna levande och sprida dem vidare i våra verksamheter? Grupperna skapade en till tre ställningstaganden som återrapporterades i storgrupp. Ställningstagandena har tematiserats i fyra teman. Dessa är; öka möjligheten för barns röst och delaktighet, ombud för barns rätt, erfarenhetsutbyte och avslutningsvis arbete på strategisk nivå.

Öka möjligheten för barns röst och delaktighet

- Uppföljningsarbete/utvärdering med barn om barns situation och hur barnen skulle vilja vara mer delaktiga
- Barngrupper bör komma igång till hösten. Även viktigt att vuxensidan är behjälpliga med att det kommer barn till barngrupperna
- Hjälpa barnet att förtydliga varför de är placerade HVB och lyfta vidare till barnrättsgruppen som har ansvar för HVB-hemmet
- Arbete pågår med att göra barns röster hörda i Patientnämnden
- Ställa oss frågan om hur vi ska fråga barn systematiskt i vårt arbete
- Genomförandeplaner – det behövs hjälptexter om hur barnets röst ska tillvaratas och hur man skriftligen formulerar barnets delaktighet

Ombud för barns rätt

- Behöver bli ambassadörer för barnkonventionen och ställa frågor varje gång det kommer upp något som berör området
- Införa barnombud på varje enhet eller arbetsplats
- Har barnrättsombud
- Har en utbildad barnrättsstrateg

Erfarenhetsutbyte

- Dela erfarenheter, förhoppningsvis kunna skapa möjligheter för detta så snart som möjligt
- Informationsutbyte, ta lärdom av varandra

Arbete på strategisk nivå

- Få in barnrättsfrågor i planer
- Beslutsunderlag – stort arbete att göra
- Tillsammans med barnrättsstrategen utarbeta verktyg och sätt att kommunicera med barn.
- Tandvården ser det som väldigt viktigt att få in barnrättsbedömningar i verksamhetsplanen
- Det behövs en eller flera personer som har övergripande ansvaret att driva frågan om barns rätt. Övergripande, strategiska förslag behöver gälla i hela kommunen
- Behöver fördjupa oss i vad enheterna behöver och vad barnkonventionen betyder för olika enheter. Behöver prioritera vad de ska göra. Det behöver bli tydligt för alla medarbetare
- Ta ett gemensamt grepp om frågan. Höja kunskapen och ha en heldag med alla medarbetare, utbildning i kombination med workshop. Undersöka vad medarbetarna har för tankar och funderingar
- Konkretisera arbetet på varje enhet när det övergripande dokumentet är beslutat
- Vad har politiker och ledningsnivå med sig när de skriver beslut? Barns röst behöver finnas vid alla beslut

Sammanfattning av gemensamma ställningstaganden

För att öka möjligheten att ta tillvara på barnets röst och skapa delaktighet finns ställningstaganden om att genomföra aktiviteter riktade till barn i form av barngrupper och uppföljningsarbete tillsammans med barn om barns situation och om hur barn vill bli delaktiga. Ställningstaganden togs för att utveckla arbetet med att ta tillvara på barns röster systematiskt och i dokumentation. För att

hålla barnrättsfrågorna levande och sprida dem vidare i verksamheterna gjordes ställningstaganden om att vara ambassadörer för barnkonventionen och ha barnombud på alla enheter. De ställningstaganden som gjordes avseende information och erfarenhetsutbyte överensstämmer väl med det konkreta framtidsförslaget *forum för professionella*. Ställningstaganden för arbete på strategisk nivå togs för att tillse att barns rätt ska prioriteras och beaktas i alla planer och beslut. Det togs även ställning för att ge kompetensutveckling till alla medarbetare.

3.5.3. Personliga ställningstaganden

Deltagarna uppmuntrades att göra ett personligt ställningstagande om vad de specifikt ska göra för att ta tillvara på barnets röst, när och tillsammans med vem och med en förhoppning om vad handlingen ska leda till. Deltagarna gavs möjlighet att dela med sig av sina ställningstaganden i den gemensamma chatten och muntligt i storgrupp. Ställningstagandena redovisas i fyra teman. Dessa är; delaktighet, barns rättigheter i planer och beslut, information och utbildning samt samverkan och nätverk.

Delaktighet

Jag ska...

- informera barn om deras rättighet att bli hörd i varje fråga
- ge barn möjlighet att välja hur de vill framföra sina åsikter, exempelvis per telefon etc.
- följa upp barnets delaktighet i sin placering
- följa upp att barnets röst blir hörd i alla avseenden och tillfällen som är möjliga
- följa upp att alla våra placerade barn vet varför de är placerade, utifrån den information som går att delge dem utifrån barnets bästa
- ta hjälp av, inhämta och testa olika samtalsmetoder som används i samtal med personer med olika funktionsvariationer
- ännu mer tillse att barns röster blir hörda
- tydligare efterfråga barns röst i allt arbete med barn
- hålla barnets röst och delaktighet på agendan i olika mötesformer där jag deltar
- tillsammans med medarbetare arbeta kring hur vi kan fråga barnen om hur de upplever kontakten med oss och våra insatser
- undersöka möjligheterna att ställa frågor till barnen som besöker oss
- arbeta för att ta in barnets röst på ett systematiskt sätt
- påminna personalen om skillnaden mellan att få ta del av, och att vara delaktig

Barns rättigheter i planer och beslut

Jag ska...

- med start nu, se till att de beslut vi fattar följer barnkonventionen
- göra ett ställningstagande utifrån barnperspektivet i de beslut jag gör
- ta upp det till diskussion med mina kollegor för att vi gemensamt ska kunna reflektera över hur vi jobbar med det idag
- se till att barnperspektivet finns med i beslutsunderlag och vid riskbedömning av daglig verksamhet på klinikerna

- vid varje förändring och beslut påminna om barnkonventionen, barnrättsperspektivet och om barnets delaktighet har beaktats. Börjar nu!
- fortsätta arbetet på min enhet med barnens rättigheter och att det genomsyrar vår dokumentation, på möten etc. och fortsätta med arbetet i olika samverkans forum
- ta med barnperspektivet i tjänsteskrivelser och utvecklingsarbete
- lyfta på ledningsgruppen för att få fram hur arbetet bedrivs i kommunen
- strategiskt arbeta för att barnkonventionen finns med som en del i olika arbetssammanhang
- arbeta med min personalgrupp kring hur vi gör barn delaktiga och hur vi dokumenterar
- skriva en aktivitetsplan om att bland annat implementera barnrättsfrågor på APT
- skriva barnrapport kring de ärenden som kommit in under 2020
- vara en ambassadör för frågan i de ledningsgrupper och nätverk jag deltar i
- se till att det lyfts i de planer och verksamheter jag är ansvarig för
- bestämma hur vi ska införa arbetet med barnkonsekvensanalyser som underlag inför politiska beslut
- arbeta för etablering av rutiner för bedömning och prövning av barnets bästa i politiska och förvaltningsövergripande beslut
- verka för att vi utser barnombud

Information och utbildning

Jag ska...

- genomföra informationskampanj för att nå ut till barn
- berätta om denna dag för ledningsgruppen
- sprida det som vi har kommit fram till idag till mina kollegor och chef för att skapa ringar på vattnet
- utbilda och ge stöd i barnrättsarbete och sprida information
- planera internutbildning kring barnkonventionen och att tala med barn
- planera en utbildningsdag tillsammans med kollega kring barnkonventionen

Samverkan och nätverk

Jag ska...

- samverka med verksamhetsutvecklare på socialförvaltningen
- fortsätta utveckla samarbetet med bland annat barnhälsovården och delta i familjecentralen
- initiera ett kommunövergripande nätverk inom mitt verksamhetsområde
- fortsätta delta i barnrättsnätverk

Sammanfattning av personliga ställningstaganden

För att öka möjligheten för barns röst och delaktighet togs ställningstaganden om att ta tillvara på barnets röst i konkreta möten med barn och att arbeta för att utveckla arbetssätt och verktyg för barns rätt. Ställningstaganden gjordes om att verka för att barns rätt enligt barnkonventionen ska beaktas i planer, utvecklingsarbeten och beslutsunderlag. Det togs ställning för att genomföra informationsinsatser till barn om barns rättigheter samt informationsinsatser och utbildningar till kollegor och chefer. Därutöver framfördes vikten av fortsatt samverkan och nätverk för att ta tillvara på barnets röst.

4. Avslutande ord

Det var en givande dag med stort engagemang och många intressanta dialoger, reflektioner och goda idéer. Dagens workshop fylldes av deltagarnas erfarenhet, kunskap och reflektioner och tillsammans skapades ny kunskap.

Tidigt i workshopen utkristalliserades två inriktningar, barnets röst och professionens behov. Dessa inriktningar fanns genomgående med under hela dagen och ledde till två konkreta framtidsförslag, forum för barns röster och forum för professionen.

I beskrivningen av det gemensamma nuläget framträder ett spänningsfält mellan det som fungerar bra och de utmaningar och behov som finns. Det finns en stolthet över det arbete som görs för att ta tillvara på barnets röst, göra barn delaktiga och stärka barns rättigheter och samtidigt finns behov av mer kunskap och tid för att bättre involvera barn och göra barnets röst hörd.

När de gemensamma och personliga ställningstagandena blir till handlingar har vi kommit ytterligare en bit på vägen i att göra barn delaktiga och att ta tillvara på barnets röst och barns rättigheter.

Det är viktigt att ta tillvara på det arbete som gjorts under dagen och på den kraft och vilja som finns i länet för att driva frågor om barns rättigheter och delaktighet. I FoU-cirkeln Barnkonventionen kommer vi utifrån dagens kunskap gemensamt arbeta vidare med hur vi tar nästa steg i arbetet med att ta tillvara på barnets röst i våra verksamheter i Blekinge.

Tack till alla er som deltog i workshopen och särskilt tack till Lawrence Flynn som elegant och engagerat lotsade oss genom dagen!

”Det finns oändligt med
möjligheter till att ge barn rätt
förutsättningar att bli hörda
och lyssnade på.

Tillsammans skapar vi dessa!”

Tack för en inspirerande dag!

Tack för en inspirerande dag ♥

Tack för en inspirerande dag!

Tack för idag. ♥

Tack för en bra dag!!

Bra att få höra hur det arbetas med denna fråga i kommunerna och regionen

Inspirerande!

En härlig och inspirerande dag

Tack för en inspirerande dag.

Tack!

Känner att vi är engagerade tillsammans ★

Inspirerande att se vilken samsyn det finns i vårt län! ♥

Inspirerande och bra dag med mycket innehåll! ♥

Tack för idag, alltid bra att få tid till att formulera och utveckla sina egna reflektioner samt höra andras kring sådan här viktiga frågor!

Det är faktiskt bara att börja!
Nu kör vi!

Förhoppning om att FOU skapar en digital plattform.

Väldigt bra upplagt, inga teknikstrul och fin ledning av dig Lawrence!

Tack för en väldigt intressant workshop. Jag har lärt mig jättemycket idag.

Tack för bra samtal i grupperna.

Tack för att vi pratat om alla nivåer - både enskilda barn och politisk nivå.

Superbra att få möjlighet att prata i tvärprofessionella grupper!

Väldigt roligt att höra om allt arbete som pågår i länet.

Nuläget är ganska gott!

Tack för en bra dag och för ett fortsatt utvecklande arbete.

Hoppas vi kan dela våra framgångar framöver i arbetet med att göra barnets röst hörd i Blekinge!

From Lawrence Flynn
Tusen Tack till Var och En och till Alla.

5. Referenslista

Heimer, M., Näsman, E., Palme, J. (2018). Vulnerable children's rights to participation, protection, and provision: The process of defining the problem in Swedish child and family welfare. *Child & Family Social Work*, 23(2):316-323.

Mayall, B. (2015). The sociology of childhood and children's rights. I W. Vandenhoe, E. Desmet, D. Reynaert, and S. Lembrechts (red). *Routledge International Handbook of Children's Rights Studies*. (s. 77-93). New York: Routledge.

Ponnert, L., Sonander, A. (2019). Inledning. I L. Ponnert och A. Sonander (red). *Perspektiv på barnkonventionen. Forskning, teori och praktik*. (s. 39-60). Lund: Studentlitteratur AB.

Reynaert, D., Bouverne De-Bie, M., Vandavelde, S. (2012). Between believers and opponents. Critical discussions on children's right. *International Journal of children's rights*, 20(1). 155-168.

Turunen, P. (2013). *Deltagardemokratiska och systemiska metoder för komplexa samhällsfrågor och samhällsentreprenörskap. Ett komparativt perspektiv*. Göteborg: Working papers – department of sociology and work science 2013:01, Göteborgs universitet, institutionen för sociologi och arbetsvetenskap.

UNICEF Sverige (2009). *Barnkonventionen: FN:s konvention om barnets rättigheter*. Stockholm: UNICEF Sverige.

van Bijleveld, GG., Dedding, CWM., Bunders-Aelen, JFG. (2015). Children's and young people's participation within child welfare and child protection services: a state-of-the-art review. *Child & Family Social Work*, 20, 129-138.

Utbildning, forskning och verksamhetsutveckling har avgörande betydelse för hälso- och sjukvården i Blekinge.

Blekinge kompetenscentrum har ett strategiskt ansvar för dessa områden. Vi bidrar till att nya rön, kunskap och information omvandlas till praktiska förbättringar, till nytta för länets invånare.

**Blekinge kompetenscentrum
i samverkan med länets kommuner**